

اختلالات تکاملی در کودکان

اختلال تکامل یکی از مشکلاتی است که ممکن است برای برخی از کودکان ایجاد شود. بعضی از عواملی که سبب بروز



جام جم آنلاین: اختلال تکامل یکی از مشکلاتی است که ممکن است برای برخی از کودکان ایجاد شود. بعضی از عواملی که سبب بروز چنین مشکلاتی می‌شود، ممکن است در دوران بارداری مادر و قبل از تولد کودک ایجاد شوند. سابقه وجود برخی از عوامل و بیماری‌ها نیز می‌تواند امکان بروز اختلالات تکاملی را در کودکان افزایش دهد. در نتیجه بهتر است اطلاعاتی در این زمینه داشته باشید تا در حد امکان از بروز چنین مشکلاتی پیشگیری شود.

دکتر فیروزه ساجدی، متخصص کودکان با اشاره به این نکته که ممکن است اختلالات تکاملی در ابعاد مختلف رشد کودک (حرکتی، گفتاری، رفتاری و ذهنی) منجر به بروز بیماری‌هایی مانند تاخیر تکلم، فلج مغزی، عقب‌ماندگی ذهنی و اوتیسم شود، در گفت‌وگو با [#171;جام‌جم](#) می‌گوید: «به طور کلی عوامل خطرناک زیادی در این رابطه وجود دارند. در یک روش، این عوامل به دو دسته بیولوژیک و اقتصادی - اجتماعی تقسیم شده‌اند. به عنوان نمونه مواردی همچون نارس بودن نوزاد هنگام تولد، زردی شدید دوره نوزادی، تشنج‌های نوزادی، خونریزی مادر هنگام بارداری و بیماری‌های مهم او در این دوران از جمله عوامل بیولوژیک هستند.»

وی با ذکر مواردی از دسته اقتصادی - اجتماعی می‌افزاید: [#171;عواملی مانند فقر، بی‌سوادی، طلاق و اعتیاد نیز از جمله موارد مربوط به دسته اقتصادی - اجتماعی هستند. البته روش دیگر تقسیم‌بندی این عوامل، بر اساس زمان تولد نوزاد است که به 3 دسته قبل از تولد، حین تولد و بعد از تولد تقسیم می‌شوند.»](#)

عوامل خطرناک دوران بارداری

این دانشیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی در مورد عوامل خطرناک دوران بارداری توضیح می‌دهد: [#171;هرگونه مشکل، حادثه یا بیماری در این دوران می‌تواند در روند رشد و تکامل جنین مشکل ایجاد کرده و پس از تولد کودک عوارض خود را نشان دهد.](#)

به گفته وی، [#171;خونریزی‌های مهم واژینال در دوران بارداری، بیماری‌های عفونی چون سیفلیس، سرخچه، توکسوپلاسموز و هرپس، دیابت مادر و فشار خون بالا از جمله عوامل خطرناک در دوران بارداری یا قبل از تولد نوزاد هستند. البته موارد دیگری همچون مواجه شدن جنین با اشعه X، سیگاری بودن مادر یا اعتیاد او به مواد مخدر و مصرف داروهایی که باعث صدمه دیدن جنین می‌شود نیز از جمله عوامل مهم هستند.»](#)

عوامل خطرناک حین زایمان

دکتر ساجدی می‌گوید: [#171;از عوامل این گروه که مربوط به حین تولد هستند، می‌توان به وزن کم نوزاد \(کمتر از 2500 گرم\)، نارس بودن نوزاد به معنی تولد زودتر از 37 هفته جنینی، زایمان طولانی و مشکل مادر که با استفاده از وسایل کمک‌زایمانی انجام می‌شود و وارد شدن ضربه به سر نوزاد اشاره کرد.» این دانشیار دانشگاه می‌افزاید: \[#171;عواملی که قبل از تولد و حین آن موجب آسیب رسیدن به مغز در حال رشد و تکامل جنین می‌شوند، در ماه‌های بعد می‌توانند باعث بروز علائم اختلال یا تاخیر تکامل باشند.»\]\(#\)](#)

عوامل خطرناک دوران نوزادی و شیرخوارگی

وی با ذکر این نکته که علاوه بر دوران جنینی، در ماه‌های اول پس از تولد نیز رشد و تکامل مغز با سرعت انجام می‌شود، به عوامل خطرناک در این دوران اشاره کرده و می‌گوید: [#171;عوامل صدمه‌زا در دوران نوزادی و شیرخوارگی نیز با تاثیر بر مغز در حال رشد، می‌توانند منجر به بروز علائم تاخیر تکامل شوند. تشنج‌های دوران نوزادی، خونریزی داخل جمجمه، سابقه مننژیت یا انسفالیت، زردی شدید نوزاد که در حد تعویض خون باشد و بیماری‌های تنفسی نوزادان از جمله عواملی هستند که می‌توانند منجر به بروز مشکل بشوند.»](#)

به گفته وی، با در نظر داشتن این تقسیم‌بندی، باید بدانیم که خیلی از این عوامل در صورتی که به موقع نسبت به درمان آنها اقدام

شود قابل درمان و پیشگیری هستند.

اهمیت شناخت عوامل خطر ساز

دکتر ساجدی با اشاره به اهمیت شناخت عوامل خطر ساز در تشخیص بموقع و سریع موارد تاخیر تکامل می‌گوید: «#171؛ امروزه در کشورهای پیشرفته با غربالگری بیماری‌های مهم، می‌توانند هرچه سریع‌تر بیماری را در مرحله قابل درمان شناسایی کنند؛ اما در کشورهایی که این امکان وجود ندارد، حداقل باید جمعیت پرخطر را شناسایی کرده و به وضعیت آنها رسیدگی کرد.»

علاوه بر نیاز به توجه جدی پدر و مادر برای شناسایی عوامل ذکر شده، دکتر ساجدی تأکید می‌کند: «#171؛ هنگامی که والدین کودک را برای پایش رشد یا انجام واکسیناسیون به مرکز بهداشت می‌برند، در صورت وجود هر یک از عوامل خطر ساز در سابقه نوزاد، باید حتماً کودک برای ارزیابی تکامل به پزشک متخصص ارجاع داده شود. به این صورت می‌توانیم هر چه سریع‌تر و در سنین اولیه، نسبت به موارد تاخیر تکامل پی‌برده و برای درمان یا توانبخشی برنامه‌ریزی و اقدام کنیم.»

نیلوفر اسعدی بیگی / گروه سلامت